

ЭНЦИКЛОПЕДИЯ

Нам улууһун хаһыата 1935 сыл алтынны 9 күнүгэр тартыллыта

2002 с.
От ыйын
18
күнэ
чэппиэр
№ 85 (9079)

Улуус баһылыгы мунньахыттан бэлэтээһинэр

Постарга дьууурустуба ГСМ суодунан садалана илик. От ыйын 16 күнүттэн дьууурустуба тэриллэригэр соруудах бэрилинэ. 1-кы №-дээх попка телефон кириитигин боппуруоһа дүүллэһиллэр.

XXX

От ыйын 12 күнүгэр 1 Хомустаахха таас кириитин үөрүүлээх түгэнэ буолан ааспыт. Гааһы киллэригэр үлэлэспит, көмөлөспүт дьонго — «Акутгаэстрой» үлэһиттэригэр нэһилиэнньэ бэйэтин күүһүнэн убаһа, спонсордаабыт Нь. Тимофеевка эмиз убаһа бөлөх биэрбиттэр. Бу үөрүүлээх күнгө правительство председателэ С.Н. Назаров, Ил Түмэн депутата Е.М. Ларионов, туугу министр Ю.Н. Вуслаев кыттыны ылбыттар. Гааһы киллэригэр үгэһинэ үрдүк таһымнаа ытыллан бу нэһиликкэ таас кириитигэр олук ууруллубут. Былырын Партизанна таас кириитигэр төлөбүрүн бордодуктанан ылбыт эбит буоллахтарына быйыл уу харчына эрэ ылабыт дьон үлэһиттэр эппиттэр.

XXX

Ааспыт нэдиэлэ өрөбүл күннэригэр Никольскайга «Холбос» ПК культурнай-спортивнай мероприятиета ытыллыбыт. 8 улуус, барыта 10 хамаанда кыттыбыт. Нам улууһун улустота 1 миэстэни ылбыт. Күнгө 24-25 тонна үүт туттарыллар. «Ас-Уөл» ГУП 8 тн. онугар 5 тн. тутар. Окко Хатырык, Модут, Үөдэй нэһиликтэрэ тэрээһинээхтик кирибиттэр, сводканы бу нэһиликтэр эрэ биэрбиттэр. Хатырыкка 110 тн, Модукка 30 тн, Үөдэйгэ 15 тн оттообуттар. Тын хаһаайыстыбатын министерствота саппаас оту оттоонунга улахан былаан түһэриэхтээх. От ыйын 16 күнүгэр Мэнэ-Хангалас улууһа оттуур сиргэ дуогабар түһэрсэ кэлиэхтээх.

XXX

РФ согуруу федеральнай уокуругар — Краснодарскай кыраайга уонна Адыгея республикатыгар халаан уутунан сибээстээн СР президентэ В.А. Штыров көмө онорор туһунан таһаарыт дьаһалыгар ологуран ынырыгы сурук тахсыахтаах, онуоха нэһилиэнньэ төһө кыалларынан көмөлөһөрө эрайыллар. Саха Республикага ууга барыт республикаларга 1-дии мөл. солк. көмө оноруохтаах. РФ 9 субъектар 280 киһи эмсэһэлээбит, 60 тыһ. олодор дьиз алдыаммыт, 154 оройуонна суоллар, тимир суоллара, муосталар, газопроводтар, электричествовон хаачылыгы объектара урусхаламмыттар.

XXX

Дьокуускай куорат мэриятэ Нам улууһун студэннарыгар уопсай дьинэи көмөлөһүөхтээх. Куорат территориятыгар намбарга 20 убаайба сирэ бэриллиэхтээх.

XXX

Бэйэни салайыныыга референдуму ытытыга нэһилиэнньэ илин баттаһына бара турар. Барыта 700 илин баттаһын хомуйулуохтаах. Ити түмүктэнэбин референдуму ытар туһунан Ил Түмэн быһаарыы ылыныахтаах.

XXX

Халаан ууттунан эмсэһэлээбит Граф Бизэргэр, Үөдэйгэ уонна Модукка стройтэрээттэр кэлэн үлэлээхтээхтэр.

XXX

От ыйын 17 күнүгэр Намга РФ норуоттарын министрствотын бэрэстэбиитэллэрэ кэлиэхтээхтэр. Бөлөгү правительство председателин солбуйааччы Е.И. Михайлова салайар.

XXX

От ыйын 25 күнүгэр НПК дьэтигэр дуобакка аан дойду чемпионата буолуоҕа, манна 38 гроссмейстер кыттыны ылара былаанналар.

XXX

Үөрөһири салаатыгар попечителэрбит өрүү көмөлөһөллөр, ол курдук, «Копиртексервис» фирма директора А.Т. Никифоров спортсаала тутуугутар көмөлөспүт.

XXX

Сайынны өттүгэр оҕолор буруйу онороллор биллэр эрэри КДН-на биир эрэ представление түһэриллибит.

XXX

Бу сайын оҕо сынныалаһар 53 холбоһук үлэлээбит, ол иһигэр 17 оҕо площадката, 25 ученическай-производственной биригээдэ, 4 дьиз кэргэн биригээдэтэ, «Лингва» лагерь, 4 лечебнай-профилактическай холбоһук, 2 экспедиция бааллар. Бу холбоһуктарга 1020 оҕо хабыллыбыт. Сотору иккис сезон садаланыаҕа.

XXX

20-тан тахса оҕо үрдүк үөрөххэ кирибит.

Бэлэттэнэ В. РЫКУНОВА

«Үүнэр» тыа хаһаайыстыбатын производственной кооперативын бырабыланныатын председателэ Николай Денисович Олесовы кытта бичиги корреспонденттыт көрсөн кэпсэттэ. Онуоха Николай Денисович бу курдук кэпсэтэ:

— Бырабыланныа председателинэн талыллыбытым лоп курдук биир сыл буолла. Ол иһинэ олохтоох оскуола директорынан үлэни олобуртум. Улуус баһылыгы 1 солбуйааччы В.А. Попов уонна тыа хаһаайыстыбатын управленийтин специалистара тылларыгар киллэрэн бу дуоһунаска кандидатынан туруорунарга сөбүлэспитим. Соччо бөрүкүтэ суох балаһыаньылаах тэрилтэни туттум. Үлэҕэ кириэр бөрүмү үүнү эрэ кыйбат, 900 тыһ. солк. тахса иэстээх этибит. Кадрынан хаачылыгы таһыма соччо үрдүгэ суоҕа. Совхоз ыһыллытын саана кыахтаах өгүлэрэ техника үчүгэй өттүн пааидарыгар үлэстэн бара бааһынай хаһаайыстыба ларыгар арахсыбыттар. Онон бу коллективка кыаммат өттө хаалбыта. Ону төгө техника хаампата, хаарба тиксибит. Ити түмүгэр бу тэрилтэ аан маннайыттан кыайан өртүтүбэт экономическай хабаалаа ыллаттаран барбыта. Аны туран икки дьоһуннаах комбайны, Т-150 тракторы уус-алданнарга арендага биэрэн кэбиһилтэр эгэ. Ити боппуруоһун билигин сага сөргүтүһэ сылдыабыт.

Ааспыт сыл түмүгүнэн производство үгүс көрдөрүүлэригэр тириэрдиллибит былаан толоруллубатаҕа. Арай 65 ты. үүтү туттаран былааны толорбуппут. Былырынны көрдөрүүлэргэ дьининэн мин сирэй эппитинэни сүкүппүм, ол да ғынара мөлөхтүк үлэлээбиппит бичигини кизгэппит.

Үлэҕэ сага кириээт да тэрилтэбит устабын сагалыы онорторбум. Онон билигин үлэлииргэ арыый чөлчөкү буолуох курдук.

Кооператив 45 чилиэннээх. Бырабыланныа мунньаһынан уопсай тылы булан салаалан олобурт.

Тэрилтэ — салайааччытынан

Н.Д. ОЛЕСОВ:

«ДЬУЛУЙАН ҮЛЭЛИЭХХЭ ЭРЭ НААДА»

Баайыт-дуолбут да киһи ымсыырыах буолбатах. 200 ынах сүөһүлээхпит, итинтэн ыанара 70, 220 сылыгылаахпыт, төрүүрү биэтин ахсаана 100-кэ. Маны таһынан сүрүн болдомтону хортуппуйу уонна оҕуруот аһын үүнэригэр уурабыт. Ол курдук быйылгы былааннары билиһиннээр буоллаха манньк хортуппуйу 80 т., хаппыстаны 145 т., моркоп уонна сүбүкүлэ 8 т. үүнэрэн, хомууан туттарыахтаахпыт. Маны таһынан 800 т. оту күрүөлүөхтээхпит. 80 т. үүтү туттарыахтаахпыт. Итинтэн «Ас-Уөл» ГУП-ка 65 т. туттарар былааннаахпыт.

Былырын от үлэтигэр от ыйын бүтүүтэ кирибиппит, эрдэттэн бөлэмнэни суоҕа. Быйыл ити итэспитин туоратарга кыһанныбыт. Техникабытын уонна туттудлар атын тэриллэр өрөмүөннээһини эрдэттэн садалаабыппыт. Звеневодтар Г.И. Протопопов, Н.Е. Пономарев быйыл оттоонуну тэрээһинээхтик ытытарга турунан сылдыаллар. Гаврил Иванович «Ат арыыта» звенотун салайааҕа, быйыл онгостубут Исаков агрегатынан үлэлиэр. Оттон Николай Егорович Пономарев алаастарга оту престээн бөлэмнээр. Оттуур звенотарга 7 трактор үлэти. Маны таһынан 1 КАМАЗ, 2 ДТ-75, 2 МТЗ, 2 ЗИЛ массыына, пилорама уонна БМК баарса техникалаахпыт. Омос көрдөххө сабиленни орто курдук эрэри итидэри барытын табыга стаахтык, барыстаахтык туттуох, туһаныах дьэ тэххэ элбэх саппаас чаас, уматык-оҕууохтуур матырыяал наада. Ол иһин төһө кыалларынан кэмчилээһинээхтик үлэли сатыбыт. Билигин уматыкпыт боппуруоһа ыараханардаах. 8 т. көрүүчөй ылыахтаахпытын биэрэ иликтэр.

Үлэһиттэрбэр отторун-маста-

рын, араас наадаларын тиэнэллэригэр уонна толукталларыгар өрүү көмөлөһө сатыбыт. Маны тэгэ «Сахам сирэ — XXI үйө» үтүө дьыала чэрчитинэн Буойун учаастакка баар түөртүү квартираларга икки дьини буор босхо оскуолаҕа биэрдибит. Итинтэн бириин көтүрөн адалан начальнай оскуола тутта сылдыаллар.

Дьону кытта үлэлииргэ син үөрүйэх этим да, производствонун салайыга уоппутум суох буолан уонна экономическай өттүнэн туруга мөлөххө хаһаайыстыбаны тутан элбэх кыһалҕаны, ыарахаттары көрүстүм. Ол эрэри дьулуйан туран үлэлээтэххэ син орто баайы тэрилтэ буолуохпутун сөп эбит дии саныбын. Маныаха государство өттүттэн практическая көмө, өйбүл наада. Ити билигин биһинээхэ суоһун тэгэ. Холобур, кун бүгүн мизэх биир мөлүйүөннээх бырыһыана суох кредити биэрэллэрэ буолар өртүтүү суолдар бигитик үктэниэ этибит. Кэлэр өттүгэр былааннар син бааллар. Туох-ханьык иһинээ ынах сүөһүнү ахсаанын элбэттиэххэ наада быһыылаах. Ити иһинтэн хотон туттуоха наада. Сылгы иһитиригэр киһи өйдөөбөт түгэннэрэ элбэхтэр. Балары барытын хаһаайыһынны харанынан көрөн хардарыта иһтиэристээх буолууну тэрийэн үлэлиир наада. Холобур, оҕуруотчуттарбар бордодуксуулары 20%-ын бэйэлэрэ ыларларыгар дуогабар түһэрсэн икки өттүттэн иһтиэристээхтик үлэлибит. Кэлэр өттүгэр үлэбит-хамнаспыт хайдах буолуодун күн-дьыл көрдөрөн иһиэ.

Кэпсэтими сүрүйдэ Григорий ЭВЕРСТОВ

ҮЛЭ-ХАМНАС УРУКУНУ САНАТАР

Бу күнүргэ модуттарга таарыйдым. Нэһилик баһылыга С.И. Чирков, «Модут» ГУП директора В.В. Осипов дьоннорун түмэн үлэ-хамнас туһунан сүбэлэһэн тарҕаһан эрэллэрэ, наставыанналар үчүгэй. «Үтүө сайын кэллэ, от, бурдук үүнүүгө кыһаҕа суох, нэһилиэнньэ оттоонунга маассабайдык кириэр эрэр», — дэһэллэр. Кырдык, кэлэ-бар көрдөххө быйыл сайын модуттары ардах да таба түстэ. Төрү эр ардах Хатырыгы сырыы ахсын көтүгэр. Айылда бэйэтэ дьаһайан эрдэ.

«Модут» ГУП быйыл 1200 ты. оттуур былааннаах. Ус толору механизированнай звенону тэрийбит. Олорго барыта 18 МТЗ трактор, 2 Исаков агрегата, 2 рулоннай агрегат үлэлиир, сыһыарыллыбыт. Резервэй фондаҕа атыыга 150 ты.

оту эбии оттоохтаахтар. Ус звенотарга 28 киһи оттуу кириэ.

Куликин Владимир Петрович звенота ааспыт сайын республикага 1 миэстэни оттоонунга ылбыта. Онон быйыл сага МТЗ трактор ылыахтаах. Звенота («Сэймэк» звенота) үөһэ алааска от ыйын 8 к. көһөн тахсыбыт. 8 киһилээх, 6 трактордаах, 1 рулоннай агрегатаах. От ыйын 14 к. 100 ты. оту кэбиһэн чөмчөттө. Былаана 450 ты. Онон бу звено хонвоҕо аһыллан тэтимирэр балаһыаньыга кирибит.

Новиков Афанасий Иванович звенотаах «Боруулаах» звенота. От ыйын 13 к. көһөн кириэн 100 га сирин оҕустарда, 10 киһилээх. Былаана 400 ты. Бу да сырыыга звенота сотору кэбинилээх оттор кэчигириэхтэрэ.

Дьяконов Иван Иванович звенотаах «Баакычча» звенота бүгүн-сарсын көһөн кириээри сылдыар. Былаана 350 ты. 5 трактордаах, 1 рулоннайдаах, 10 киһилээх. «Баакычча» үүмүт аһан. Онон звено көһөн эрэ кириэр бу да звенота эрэл улахан. Онон модуттар оттуурга туруммуттар эбит дьин саана үөскээтэ. Күн-дьыл көрдөрөн иһиэ.

Модуттар урут да үрүм илгэни ылыыга, ыччат сүөһүнү улаатыннарарыга аатырбыт аҕай дьон. Быйыл «Кыйыда» сайылыгар бэс ыйын 10 күнүгэр 6 ыанньыксыт көһөн тахсыбыттар, 80 манньык ынахтаахтар. Старшайдар Шапошникова Мария Тимофеевна дьиз уопуттаах ыанньыксыт. 2 эр бөрдө Леонтьев Никифор Ивановичевич уонна Корякин Валерий Александрович бостууктар. Манна 50 ыһырай,

60-ча субан сайылдыр.

Кузьмин Алексей Алексеевич үүт тутар пууну аһан үлэлэтэр. Модуттар киһини кытта дуогабардаһан 50 ты. үүтү ити «Кыйыда» сайылыкка туттарыахтаахтар. Бүгүнгү туругунан 25 ты. үүтү туттарыбыттар. Үүтү күнгө иккитэ ГАЗ-53 массыына таһар, суол-иис да үчүгэй оһоһуулаах. Сайылыктар күнгө 450 кг. үүтү туттараллар уонна ыһырай иһэр.

Модуттар быйыл 350 га туорахтаах культураны ыспыттар. Салайааччы Новиков Роман Иванович кэлэ-бара көрдөххө үүнүү кыһаҕа суох. «Гектарга ачыгыһа 7 цн. ылар иһитит», — диир директор В.В. Осипов.

Быйыл 45 гектар сиргэ хортуппуй ыспыттар. Урут бокуоньук Ли Максимтан садалан республикага аатырбыт дьон буоллактар. Билигин да «Чакырга» олоптуттар. От ыйын 1 күнүттэн уу ыстарыыта садаламмыт. Звено салайааччыга Новиков А.И. Быйыл хортуппуйга 7 мөл. солк. суумалаах голландскай технология атылаһан туох баар обработка ытыллар буолла.

Модуттарга сылгы базовый хаһаайыстыбага тэриллэн үлэлиир. Барыта 600 сылгылаахтар, о.и. 270 бизлээхтэр. Быйыл төрүөү ылыы 50% тэҥэспит. Звеневодтар сылгыны чаччы билэр, уопуттаах Сокольников Николай Григорьевич буолар. Сылгы базата Улуу Сыһыыга, Бардылаахха (Сэймэк) баар.

Түмүктээн эттэххэ бу ГУП-тар ыһылыбыт-тоһуллубут кэмнэригэр модуттар кэм ыһылыбакка урукку совхоуу санатан «Модут» государтвеннай унитарнай предприятия дьиз аатыран олордолоро дьон-сэргэ санаатын улаханьык өрө көтөрөр.

Николай СИВЦЕВ

Саха Республикатын Президентин дьаһала

КРАСНОДАРСКОЙ КЫРААЙГА УОННА АДЫГЕЯ РЕСПУБЛИКАТЫГАР ГУМАНИТАРНАЙ КӨМӨНУ ОҢОРОР ТУҢУНАН

Кубаны уонна Терек өрүстөр бассейнарар уһун күүстээх ардахтар түмүктэригэр уу таһыма үрдээтэ, критическай бэлэлэри лаппа сабырыйда. Российской Федерация Согурууну федеральнай уокуругун 9 субъектарыгар халаан ууттунан 280 тыһыынчаттан тахса киһи эмсэһэлээтэ, 60 тыһыынчаттан тахса олодор дьиз алдыанна. Российской Федерация алдыархайга түбэспит субъектарыгар гуманитарнай көмөнү оҕорууга уураахтыбын:

3. Улуустар уонна куораттар дьаһалталаһары баһылыктара, министрстволар уонна ведомстволар, Саха Республикатын предпритиеларын уонна тэрилтэлэрин салайааччылары, бас билии форматтыган тутулууга суох, Российской Федерация Согурууну федеральнай уокуругар эмсэһэлээбит нэһилиэнньэ көмөнү оҕорууга физическай уонна юридическай си-

рэйдэргэн үбү хомуйууну тэрийэллэригэр.

4. Президент дьаһалтатын уонна Саха Республикатын Правительствотын бэчээккэ, маассабай информация средстволарыгар уонна общественнай тэрилтэлэри кытта сибээскэ департамена (Павлова Л.В.) Российской Федерация Согурууну федеральнай уокуругар ыскаллаах быһыны-майгыны, аналлаах счот аһыллытын, үп кириитин уонна сыалыгар туһаныллытын маассабай информация средстволарын өнүгө нэһилиэнньэ иһитинэрини тэрийэригэр.

5. Бу дьаһал туолуутун контуруолун Саха Республикатын Правительствотын Председателэ С. Н. Назаровка сүктэрэргэ.

Саха Республикатын Президентэ В. ШТЫРОВ 04.07.2002 с. № 158-ПД

Ким хайдах санырынан

П. А. ОЙУНУСКАЯ «ДЬУЛУРУЙАР НЬУРГУН БООТУР» ОЛОНХОТО

чирэннээх, булта-ах-астаах сири былдыаһы уонна кэрэ дьуһуннээх кыргыттары былдыаһы. Алдьархайдах аллараа дойду бухатырдар орто дойду кыргыттарын Туяарыма Куону уонна Айтанын Куону уоран, былдыаан талаан бараллар.

Уһуут уйар Уулуу тойон биистэрэмэ уранхай саха, орто дойдуга саба түһэллэр.

Ойон тахсар куннээх, охтон бара нар мастаах, оһоллоох орто туруу дойду уранхай саха оһоллоох олдохтой олдохтомут, кэлтэгэй кескиллэнэн, кэхтэрэ кэлбит эбит...

Аллараа бөһөтөн атаҕастабыттар, үһһээ бөһөтөн үтүрүллүбүттэр.

Ойон арҕаһыттан төһөннээх айыы хаан аймактара, көхсүттэн төһөннээх күн өркөн ууһа уранхай саха эстэр, кыргыттар суолта кыһар.

Ойон Орто дойду иччитэ Аан-Алахчы хотун Урун Аар тойонго үнэ-сүктэ тиийэр.

Бу кэмгэ саха төрдө буолбут Саха Саарын тойон көргөнэ Сабыйа баай хотун төрүүр. Икки өрө төрүүр. Уол аатын Күн Дьирбиһа, кыыс аатын Туяарыма Куо диһиллэр.

Бу Туяарыма Куо бэрт айда-аннаах кыыс өрө төрүүр. Олонхо былаһын тухары наар кини былдыаһыта буолар. Элбэх киһи өлөр. Үс дойду олоһо айманар.

Аны... Үс хаттыгастаах, Үрдүк маҕан халлаан, үрүт кырыгытыгар, үктэллээн үөскэбит, туналланнаах туонатыгар турутуран олохсуйбут Айына Сир тойон ойоруттан Айыы Нуоралдын хотун утуу-сууу үс өрүн төрүүр. Бастагы уол аата дуулусханаах дуураа маҕан халлаан дьураатыгар тура төрөөбүт дуураа хара сүүрүк аттаах дьулуруйар Ньургун Боотур дьин, иккис уол аата Урун Уолан, кыыс аата Айтанын Куо дьин.

Ити икки кыыс ситиһилэрин саҕана алдьархайдах аллараа дойду бухатырдары: Оһөх Харбыр — Тимир Дьигистэй уонна Уот Уһутааки обургулар былдыаан-талаан бараллар.

Оһөх Харбыр — Тимир Дьигистэй Айтанын Куону уоран барар, Уот Уһутааки Туяарыма Куону былдыаан барар.

Ойон Ньургун Боотур орто дойду кыргыттарына абаһы аймаҕыттан төттөрү былдыаан аҕалтыыр соорудахтаныр.

Ньургун Боотур аргыардаах айан суолугар турунар. Суорба таас хайалары унуордаан, Уот Кудалы байдалы нөҕүө түһэн, абаһы дойдутугар тиийэр.

Ити бухатырдары кытта охсуһан, үс аан дойдуну үлтү тэпсэллэр, айдаан бөһөтө буолар. Инньэ гынан Урун Аар Тойон, Дьылба Хаан Тойон бу дьону тохтооторо эбэтэр ыраах кыйдыырга үс дьөһөлдүт (суут) бухатырдары ыһтан, тутан Уот Кудалы байбал муус килиэ булгуннааһыгар быраҕаттылар.

Бу охсуһууларга үс дойду олоһо атыһахтаах уу курдук айманар. Иннэ суох иэдээн, аана суох алдьархай буолар.

(Салгыыта бэчээттэнэ)

А.ПРОКОПЬЕВ-ХОНООЙ

1 Хомуустаах

Былырыын олунньу 10 күнүгэр «Бэйэ бодотун тардыныахха», олунньу 22 күнүгэр А. Заровняева «Кириитикэһиттэр кимнээхтэрий!», кулун тутар 13 күнүгэр И. Дьяконов, И. Колесов «Салайааччы ким кийитэй!», итиннэхэ мин кылгас комментарий — бу барыта Хамаҕатта нэһилиэтин дьаһалтатын баһылыгы уларытыыга тахсыбыт быһыыны-майгыны ырытар кизэн ыстатыйалар бэчээттэммиттэрэ.

И.И. Дьяконов, сэрин ветерана: «Никольскайы босхоллоһун 80 сылыгар бандьыттар тустарынан эттибин сөбүлээбэккэбин илдьэ барбатабын, бу чааһынай массынан буолбатах. Хатырыкка бүтүн нэһилиэк аатын түһэн биэрдиг. Педагогическай үлэ ветерана И.И. Сивцев ону истэн-көрөн сөрү дьин сөхпүт. Ойон сылыктаатахха ити түбэлтэни улуус барыта да истибит, билбит. Депутатка сыһыанын, кырдыаҕастартан иннэрин тус байыт санаарыттан тахсыбат, араас дьон тылыгар кииринэрин. Мунньахтарга өрүү ыспараапкалаһан тахсабын, ити үлэлээбэт киһи адыната. Ити үүрэр-үтүрүйэр Даниловын сылыгытын өлөрөн ыһаахха иэс биэрбитэ. Сыһыаһын билиниэххин наада».

Л.А. Чермошнцева, үлэ ветерана: «Борис Иванович солбуйааччы кытта сүбэлэһэн үлэлээбэкиин, наар айдаарсан тахсабын. Бухгалтергын кытта эмнэ тапсыбаккын. Өрүү кырдыаҕастартан иннэрин. Оттон ыһаах бэлэмгэр Данилов Н.Д. сорудаһынан 4 чаас ыраастааһынга үлэлээбиппит, улуус ыһыаһар ат көрөр киһини анаабыһыт, тойуксут кэпсэтипит — өссө туох нааданыт? Баччаанга диэри бүтэй сабылла илик, мин наар сүөһү үүрэбин, бүтэй аана сабабын. Тэрээһин быстар мөлтөх. Эн сага үлэлээн эрэр киһи уопускаҕа барыа да суох этин, наадалаах кэмгэ өрүү суоххун. Үөрэххэ, оттулга, уопускаҕа, аны санаторийга барбыт аатыраһын, олохтоотук үлэни иликитин. Нэһилиэккэ буруйу оҕоруну утары, бэрээдэги бөһөгөтүү туһунан кэпсэти суох. Бэл диэтэр бааһынаҕа тийиһилибит ноһому төттөрү суолта состорон ол сирбит сыбаалкаҕа кубулуйан эрэр».

А.Р. Иванов, бааһынай хаһайыстыбатын салайааччыта: «Нэһилиэк дьаһалтата бааһынай хаһайыстыбалары кытта үлэлэһэйт, наадыйбат да буолан бардылар. Билигин сир боппуруоһун олус ыараханык быһаарыллар, онуоха сүбэһэн үлэлиэххэ наада».

Г.С. Кокорев, Ытык сүбэ председатели: «Тыл тыла кири-сиктэххэ туох да табыллыбат. Н.Д. Данилов ыһаахха быһаччы тэрийсипитин мэлдьаһэр сатамат, элбэти оҕордо, кырдыаҕастар да кытта сатаатылар. Балаһан ыйын 4 күнүгэр Хамаҕатта нэһилиэтин күнүн тэрийбим. Бэйэни салайыныыга кииригэ үлэни күүсэ ытыһаахха, бааһынайдары кытта үлэлэһиэххэ, кооперацияны тэрийиэххэ».

Дьэ, ити курдук, кырдыаҕастар эппиттэрин-тыһымгыттарын кэинэ түмүккэ баһылык В.И. Корнилов депутаты кытта бири-тыһыбулум, алдастарбын билинэбин дьин тыһын биэрбит. Онуоха Н.Д. Данилов инникитин манньк түбэлтэлэр тахсар түгэниэригэр боппуруоһу үһһэ тэрилтэҕэ тийэ туруоруустаһына соһууаайыт дьин быһаччы эппит. «Борис Иванович өттүттэн депутат буоларым быһытынан мандакка убаастабылы, билинини ирдиһин, үлэтэни урут да аккаастамматтарым».

Эрэннэҕи баҕарыллар итинник туруору кэпсэти кэиниттэн улуус биур улахан нэһилиэгэр, Хамаҕатта, олохтоох дьаһалта, чуолаан баһылык В.И. Корнилов өттүттэн, кырдыаҕастары кытта биур уопсай сүбэһэн дьин хорутуулаах үлэ саҕаланарыгар, нэһилиэк дьонун бэйэни салайыныыга киирингэ өйдөрүн-санааларын түмэригэр уонна манньк кэпсэтиилэр хатыламаттарыгар.

Бэчээткэ В. КАСЬЯНОВ

бэлэмнэтэ

Кырдыаҕастан — сүбэтин, эдэртэн — эйэтин

ТЫЛ УОННА ДЬЫАЛА ЫПСЫБАТ БУОЛЛАҒЫНА

көрөбүн, уопсай тыты булан үлэлэһин суох».

Г.С. Касьянов, партийнай тэрилтэ секретара: «Бу иккис мунньахпыттар икки салайааччыбытын оскуола оҕолорун курдук эйэлэһиннэрэ олоробут, онуоха ордук буруйдааһынан Борис Ивановичи ааһабын. Кэли киһи улахан нэһилиэк олоһун-дьаһаһын кырдык билбэт. Онно көмөлөһүң, өйөөгү дьин Николай Данилович эппитигэр өһүргэнириг төрүт сыһа. Дьаһалта баһылыга бэйэтинэн сүүрэн-көтөн үлэни тэрийиэхтээх этин. Онуоха эдэр-дэри түмэн, үлэлэтэн, ыһыах дьаһаилингэр ылан тэ-эктээһиң кыаллыбата. Хатырыкка сааттаах быһыы тахсыбыт, икки депутатытын мээһэ быраһан кэбиспикиин, эбитин кабинеткыттан үүрбүккүн. Биһиги Николай Даниловичи депутатынан талбыһыт, ону кытта аахсыаххын, билиниэхтээххин, үүрэ-үтүрүйэ сылдыарың сиргэ баһыт».

У.Ф. Винокурова, тыһыл ветерана: «Кэли киһи дьин тылтан киһи өһүргэмэт баһылыга Николай Даниловичи кырдыаҕастар сөбүлүүтүгүттэн уурай дьини да кабинеткыттан үүрэн да таһаарарың сыһа. Кырдыаҕастартан иннэриг тохтоотуохтаах этин, урут эмиз кэпсэтиллэн турар. Ыһаахха мэлдьаһыгыгаран баран үчүгэйдик көрсүбөтүң, ааһабытың. Ыһааһы ыһытыта ити иннэр кырдыаҕастарың көмөлөспүтүгэр, атыһ-тутуу да дэлэйэ, арай дьаһалтабыт мөлтөөн биэрбитэ. Инникитин илдьэхтик үлэлэһ».

С.П. Семенов, тыһыл, үлэ ветерана: «Эн кырдык кэли киһини, онтон киһи өһүргэнэрэ суох. Бу кэин нэһилиэккэ уруксу өттүгэр толкуйдаахтык дьаһанан олорбуһуң, ону кыайан сөргүһүтүң, олыһыах тэрээһинэ мөлтөбүттэн кестэр. Дьону кытта үлэ мөлтөх, бэйэни салайыныыга үлэни ыһытыт, онно-оһор мунньахха сылдыбакка куораттаан хаалбытың. Дьону кытта дьон курдук элэҕкэйдик кэпсэтиэхтээх этин. Алҕаһы, буруйу чизинэйдик билиниэххэ наада, оччоҕо эрэ дьыала көнүөн сөп. Салайааччы бэйэтин көрүнүөхтээх, көнөрүнүөхтээх. Нэһилиэк үлэтин чөлүгэр түһэригэ сүүрүөх-көтүөх тустааххын, саңгар тыһын сааһылаан тутун. Эһиэхэ тыл уонна дьыала адыас ыһыбата кестэр».

Н.И. Семенов, тыһыл, үлэ ветерана: «Ыһаахха ыһырыллыбыт малдыгыттарга болгомто ууруллубата, көрсүһүү олус мөлтөх, икки нууччаны кытта куустуһа сырыттым. Ыһаах мунньахха этилибит былаанынан ыһылылбата, үлэтиг дьону чизэстэһин суох, хара үлэтигтэр биэрде да ахтылыбаты-

Одкөннө балтараа сылааста. Хамаҕатта аны баһылык кырдыаҕастары кытта сатаспатаһын туһунан кэпсэти улуус кинигэр тийэ тарванна. Бес ыйын 28 күнүгэр улуус Мунньаһын депутата, Хамаҕатта нэһилиэтин кырдыаҕастарын уонна ветераннарын сөбүлүүтүн председатели Н.Д. Даниловтан нэһилиэк Ытык сүбэтигэр сайабылыанна («Сүбэ көрдөһүү») киирэр. Бу сайабылыанна атыгар («Сүбэ көрдөһүүтүгэр») Николай Данилович нэһилиэк дьаһалтатын баһылыга В.И. Корнилов тус бөйүгүгэр уонна кырдыаҕастар тэрилтэлэригэр суолта биэрбэтинэн, атаҕастыгынан салгы кини кыт-

т а үлэлиир кыаһын суох дьин кырдыаҕастар уонна ветераннар сөбүлүүтүгэр председатели дуоһунаһыттан босхолуурга сүбэ эрэйбит. Од төрүтүгүнэн Н. Данилов баһылыгар үлэ итэһини туһунан эттэһинэ өһүргэнэрэ, бардамын уонна сыһа туттарар кэмэлдүйлээгин эппит. Республика Президентэ В.А. Штыров Хатырыкка тахса сылдыһыгыгар нэдиэлэ иннигитин онно илдьэ барарыгар эппитин үрдүнэн күнүгэр кэлэн баһылык кырдыаҕастарын быраһан баран хаалбыт. Бэйэлэрэ тийэһэн хом санааларын эппиттэригэр уонна төһөргө мистэ ыһыталаспыттарыгар «Эһиги Президент буолбатааххыт!» дьин икки депутаты суолта быраһан кэлбит.

Аны ыһаах тэрээһинигэр кырдыаҕастар ыһыт сорудаһарын, өссө ону таһынан атытгар кыайбатахтарын ыһынан оҕорбуттары кэинэ баһылык кургуй-көбүө буолан Н. Даниловы «Аны манна үктэнимэ» дьин кабинеткыттан үүрэн таһаарбыт. Түмүгэр Николай Данилович улуус Мунньаһын депутата буоларын быһытынан В.И. Корниловка итэһэбит буолууну биллэрэбин диэбит.

Инньэ гынан бу сайабылыанна («Сүбэ көрдөһүү») ис хоһоонунан ити күн кырдыаҕастар сөбүлүүтүгэр уонна Ытык сүбэ холбоһуктаах уопсай мунньахтарыгар кизэн кэпсэти тахсыбыт. Ытык сүбэ председатели Г.С. Кокорев иһитиннэригин кэинэ баһылык: «Хатырыкка Кривошапкин Г.И. саңарыта, ол киһи хардарыгыт. Суоппарбар «Блан баара» дьин эппитим. Н. Данилов улахан мунньахха миниг «кэли киһи» дьин этэн турар», — дьин ыспараапкалаһар. Мунньахха тыл эппит кырдыаҕастар санаалара биур ис хоһоонноох буолан биэрде:

«Кырдыаҕастартан иннэриг тохтоотуохтаах этин, урут эмиз кэпсэтиллэн турар.»

«Кырдьаҕастартан иннэриг тохтоотуохтаах этин, урут эмиз кэпсэтиллэн турар.»

«Кырдьаҕастартан иннэриг тохтоотуохтаах этин, урут эмиз кэпсэтиллэн турар.»

«Кырдьаҕастартан иннэриг тохтоотуохтаах этин, урут эмиз кэпсэтиллэн турар.»

Кырдырастан алыһын, эдартэн эйтими ыл

НАМ ЫЧЧАТЫН ХАҔЫАТ ИҢИЭЭБИ ХАҔЫАТА.

3 сыл анараа өттүгэр – 1999 сыллаахта – мин Тааттага үөрэнэ сылдьан «Лингва» саха-французскай лаагырга оҕолор сынныалаан кинээлэрин биэчэригэр Коля Жирков «Аиша» диэн французтуу ырыа толорбутун онно сылдьыбыт кыыс видеова үһүлэн аҕалбытын көрбүтүм. Сыанага олус толкутук туттар, киһи сүрэхтиин, дууһалыын уоскуйар, курдаттыы да тартарыах куоластаах уолу биһиги бары сэргээбиппит, ырыатын астына истибиппит. Ол сылдьан мин Намга тийэн бу кэрэ куоластаах уоллун билсэн кэпсэтиэм, киһи туһунан дьонго-сэргэбэ сырдаттыам эрэ диэн санаабатабым.

Онтон бүгүн «Көлүөнэ» балаһа ыалдьытынан буолар Хамаатта Уруус Уолана Коля Жирков.

Коля Жирков диэн ааты истибэтэх, киһи сүрэгү сүрдүр, күтү - сүрү тутар ырыаларынын билсэбэтэх киһи бука суох буолуо. Мин санаабар билигин Коляны интэриэһиргир кыыс - аймах элбэх буолуохтаах. Онтон мантан аллараа Коляны кэпсэтиибин эһиэхэ тизэрдэбин.

КЭРЭ КУОЛАСТААХ ҮРҮҢ УОЛАН

— Коля, бэйиң түскүлүөн билиһинэр эрэ.

— Мин 1982 сыллаахта от ыйын 4 күнүгэр Хамаатта төһилигэр күн сириң көрбүтүм. Зодыгым бөлүгө - рак. 1999 сыллаахта Хамаатта саха - французскай оскуолатын ситиһилээхтик үөрэнэн бүтөрбүтүм. Билигин СГУ төрүт култуурага салаатын 2-с курсун устудьуонабын.

— Ырыа - олох арыһа дииллэр. Онтон эи олохтор ырыа суолатта, оруола түгүй?

— Мин ылымбын кыра эрдэпиттэн олус сөбүлүүбүн. Ханна да буолларбын куруук кигинэи ыллы сылдыбын. Ырыа олохпор суолтата, оруола улахан, ол иһин мин ырыаны олохпун кытары дьүөрэлэһиппин баарабын. Ис сүрэхпиттэн бааран, сөбүлээн, дьаныһан туран ылымбын.

— Ырыа тыгына эһи дьыс - көрөтө хайдарый?

— Биһиги дьыс - көргөммит ырыа куттаах, музыка сүрдөөх. Ол курдук ырыа биһиги дьысбигиттэр куруук ыллалар. Ийэм Елена Николаевна, аҕам Михаил Николаевич дэриэбинэ култуурунай олоҕор куруук кытталлар, ыллылларын - туойалларын сөбүлүүллэр. Ол да иһин буолуо, биһиги, оҕолор бары ыллыбыт. Убайым Нургуस्ताан ырыа айар, конкурстар лауреатта, гран - при хаһаайынара, эдьийим Яна быйыл гитарнай конкурска устудьуоннар истэригэр лауреат, быраатым Миша Намга ытыллыбыт «Ыллыыр оҕо саас»

ырыа күрөҕүн гран - при хаһаайына уо д. а. ситиһилэрдөөхтөр.

— Онтон эи ырыа эгэтигэр ситиһилэриң?

— Мин нөһүлүккөр, оскуолабар буолар биэчэрдэргэ куруук кэриэтэ кыттабын, дьоммун - сэргэбин ыллаан үөрдөбүн. Үгүс ырыа конкурстарыгар кыттан син үчүгэй ситиһилэрдөөхпүн. Холобура : аан бастаан, ити 6-с - 7-с кылаастарга этэ, «Бескозырка белая» диэн ырыанан «Поют, танцуют дети Нам» конкурска лауреат буолбутум. 1998 с. Намга «Полярная звезда» конкурска лауреат аатын, «Көрөөччү биһирэбили» бириһини ылбытым. СГУ иһинэн ытыллыбыт «Репёрской сморг» ырыа күрөктөһүгүгүгү лауреат буолбутум уо д. а.

— Ордук ханнык ырыалары ылымгырын сөбүлүүрүң?

— Убайым Нургуस्ताан ырыаларын ылымгырын, нуруокка таһаарабын. Тулалыыр айылдаа, тапталга анаммыт лирическэй ырыалары ылымгырын ордоробун. Мин аранжировцигым Иннокентий Местников - «Хатынчаан студия» салайааччыта, киһи үлэтэ үчүгэй, мин туттаах, эрэнэр кыһым.

— Үөрөтүгүрү ырыанан дьарыктанарың ыраакаттары арыбат дуо?

— Мин үөрөхпөр үчүгэйбин. Үөрөнөрбүн, талбыт идэбин да сөбүлүүбүн. Урут кыра сылдьан милиция буолуохпун, форма кэтиэхпин наһаа баҕарар этим. Баҕар ол баҕам кэлин туолуо дии. Бу үөрөҕү

таһынан Юрий Платонов студиятыгар солист - вокалист салаатыгар үөрөнөбүн. Бу 5 сыллаах үгүс. Онон икки үөрөҕү тэҥинэн үөрэнэ сылдьабын уонна ырыанан дьарыктанабын. Онтон билингитэ улахан ыраакаттары көрсө иликпим.

— Университет олоҕор интэриэһиң?

— Университет иһинэн ытыллар бырааһынныктарга, биэчэрдэргэ төһө кыалларынан кыттабын, ыллыбын. Аммаҕа ытыллыбыт сахалыы саҕалаах «КВН»-на «Бэтиэхэ бэтгэр» университет хамаандатыгар капитаннабытым. Тааттага, Горнайга, куоракка буолбут ыһааха факультетынан кыттыбыһыт.

— Коля, Саха эстрадаттыттан ханнык ырыаһыт эи санаабар чарылгайый?

— Чарылхай сулустар элбэхтэр. Мин Павел Семёнов, Аскалон Павлов, Георгий Николаевы, Никифор Семеновы, «Туймаада уолаттары» ансамбылын толоруларын биһирэбил.

— Эи санаабар ырыаһыт киһиэхэ күрөк-көмө, тирэх буолар туюх эбитий?

— Саамай кылаабынайа дьон санаата, өйөбүдэ мин тус бэйэм дьон санаатын тугуһан, ырыаны хайдах ыллыарыттан көрөн ыллыбын. Истэччи өйүүр, өйдүүр буоллаһына, ханнык баҕарар ырыа ис хоһоонуна, киһиэхэ бериллэринэ, ыллыарынан табыллар. Төрөппүттэриң, дьонум - сэртэм миһин олус өйүүдлэр, көмөлөөлөр, сүбэ - ама бизрэллэр, мин ситиһиһиң тэҥнэ үөрөкөтө үллэстэллэр.

— Умуулаабыт түрөһиң?

— 1995-98 сыл-ха «Лингва» саха - французскай лаагыртыгар сыһыаммыт, дьарыктаммыт кэмнэrim, 1998 сылга Францияга баран үөрэнэн кэлдим.

— Олохто саамай кэриҕэ эи санаабар түгүй?

— Тулалыыр дьонун, төрөппүттэриң.

— Кэрэ Куоласта, дьонго сөбүлүүр хаачыстыбаң?

— Үөрүннүг, кэпсэтиннүүг кыргыттары сөбүлүүбүн, эйэбэс, көрсүө дьону астынабын. Уопсайынан, бөһүлэй дьонунун сылдьарбын сөбүлүүбүн.

— Саамай кэриҕэ бырааһынныгың?

— Сага дьылы, ыһаагы ордук кэтэһэбин. Төрү дьытэххэ бу бырааһынныктарга бары дьыс - көргөниин мустабыт, үөрүү - көтүү үксүүр.

— Ханнык дьыл кэмий сөбүлүүрүң? Төрү?

— Күһүн, халлаан итиитэ сөрүүкүүр, от - мас хаҕдарыйар, тула уу - чуумпу буолар уонна мутукча тыллар кэмий - сааһы эмтэ сөбүлүүбүн.

— Олох ыраакаттарың эдэр ыччат хайдах дьаһанан тюркүстатарый? Туюх санаалааххың?

— Билигин олох финансовой да, материалнай да өтүгүнэ ыраакан кэмэ. Ордук тыа сириттэр. Бары тумсун, уопсай субонен - аманан кыһалары быһаарыахха наада. Ол иһинтэн ыччаттар истэригэр лидер баар буолуохтаах. Киһи ыччаты муһан куускэ үлэлэһтэххэ дии саныыбын. Бэйэм уопуштуттан өттөххэ (оскуола кэһиттэн сынныалап дьыэлтэр эдэр ыччаттары кытары, звукооператорынан үлэлэһтэ - О.П.), обществовны кытары үлэлэһэр ыраакан Олимпиада ыччат өттүттөн ытыллар үлэһэ өйөбүл наада.

— Билигин ыччат туһунан эи санааң?

— Ыччат чөл ологу тугуһан, ыллаан - туойан, бөһүлэйдик сылдьыан наада, ыраакан, кыайтарбат дьон сыгыһан кэбиһтэ.

— Инноси быһааның?

— Инноистин ылыы - туойа сылдьахпын баарабын. Эссэ «Виктория» радиога ырыабын иһитиннэриэхпин баарабын.

— Коля, эдэр ыччаттарга, «Көлүөнэ» аарыаччыларыгар баҕа санааң?

— Эдэр ыччаттар, талаангытын арыһың! «Саха оһоҕун иннигэр олорто да олонхоһут, оһуһун миһинэ да ырыаһыт». Онон хас бирдии киһиэхэ ырыа талаана баар, ону киһи сьгырбакка сайыһаарыахха, ылыы сатыахха наада. Үөрүү - көтүү аргыстаһын, ыраакаттары тумнан ааһың, дьоллоох буолун!

Оксана ПОТАПОВА

Ыччат уонна аармыйа

МГУ УОННА СЭБИЛЭНИИЛЭЭХ КҮҮСТЭР

М. В. Ломоносов аатынан МГУ уонна Сэбилэниилээх Күүстэр икки ардыларыгар үтүө сыһыан олохтоомута быданнаата. Россия саамай престижнэй (ааттаах) үрдүк үөрэтин заведениега атыттаран уратыта — сыл аайы байыаннай сулууспаны ааспыт саллааттары уонна матростары чэпчэтиилээх (льготалаах) усулдуубуйа бэйэтин факультеттарыгар ылар, кинилэр кэмкэрдий ирдэбилгэр эппиэтир идэлэри ылаалларыгар кыагы бизэр. Нам уллуһун байыаннай комиссариата М. В. Ломоносов аатынан МГУ бэлэмниир отделениетыгар хомууру биллэрэр. Уопсай орто эбэтэр орто профессиональнай үөрөхтэ, үрдүк үөрөҕү суох Россияскай Федерация гражданаара ылылаллар, ыччат маньык категорияларыттан:

1. Ыгырынан эбэтэр контрагнан Сэбилэниилээх Күүстэргэ уонна РФ атын силовой ведомстволарыгар байыаннай сулууспаны барыт гражданаар, буйуускай чаастар командованиеларын (военкоматтар) направиленнэригэр;

2. Тыа сириң оскуолатын бүтэрбиттэр уонна тыа сиригэр куруутун олохтоочулар, оскуолалар педсоветтарын эбэтэр үһүлүккэр дьаһалталаары направиленнэригэр, үөрэх улуустары (убаластары) управленнэригэр кытта сөбүлэһиннэр;

3. РФ сокуоннарыгар уонна Правительство уураактарыгар сөп түбөһиннэрэн, үрдүк үөрөххэ уонна бэлэмниир отделениегэ кириигэ чэпчэтинэн (льготанан) туһанар гражданаар, льготата бырааптуһунан докумуоннарга олобуран;

4. Сулууспалыыр-бойобуой соруктары толоро сылдьан өлбүт байыаннай сулууспалаахтар оҕолоро, буйуускай чаастар командованиеларын (военкоматтар) направиленнэригэр.

Бэлэмниир отделениегэ үөрэни босхо. Үөрэтин формата — производоттан тэһэн туран күнүскү. Бэлэмниир отделение истэччилэригэр МГУ студенаарыгар көрүлүбүт бырааптар, эбэһинэстэр уонна льготалар көрүллэллэр.

Бэлэмниир отделение истэччилэрин Москвагады университет стипендияна, атын сиртэн сылдьааччылары уопсай дьыонэн хааччылар.

Бэлэмниир отделениегэ докумуоннар алтынны 1 күнүттэн сэттинни 15 күнүн киллэрэн туран ылылаллар.

Бу сыл күһүнүгэр саппааска тахсыбыт байыаннай сулууспалаахтар ахсынны 30 күнүгэр дьылы докумуоннарын бизриэхтэрин уонна бэсиэдэлэһини ааһыгарын сөп. Бэлэмниир отделениегэ занятиелар ахсынны 1 күнүттэн саҕалааллар.

Бэлэмниир отделениегэ кирээччилэр приемнай комиссияга тус бэйэлэрин эбэтэр почтанан маньык докумуоннары тиксэрлэр:

1. МГУ ректорын аатыгар үөрэнэр факультеты ылан туран сайабылыанна.

2. Бэлэмниир отделениегэ направиленнэ эбэтэр льготата бырааптуһунан докумуон куоппуйата.

3. Орто үөрэх туһунан докумуон (куоппуйа).

4. Кирии экзаменнарга ылыллыбыт сыана туһунан ыспараапка

(МГУ-га быйыл кирии экзаменнарга кыттыбыттарга).

5. 3x4 кээмэйдээх 8 фотокарточка (төбө сыгыһынах).

6. Үлэ киһиискэтин (үлэлээччилэргэ) битэргэммит куоппуйата.

Паспорт уонна буйуускай эбэһинэскэ сыһыаннаах докумуон тус бэйэни туугарылар.

Туһаннаах специальноска үөрэнигэ төһө дьөдүрдээҕи, ону төгө биридиннээн дьисциплиналарга билии таһымын быһаарыга бэлэмниир отделениегэ кирээччилэри кытта уопсай орто үөрэх оскуолатын үөрэтэр программаларыгар сөп түбөһиннэрэн, бэсиэдэлэһини ытыллар.

Бэсиэдэлэһингэ маньык дьисциплиналар киллэриллэллэр:

Механико-математическайга — математика; физическай, геологическай факультеттарга уонна ааҕар-суоттуур математика уонна кибернетика факультеттарыгар — математика уонна физика; химическай факультетка уонна почваны үөрэтии факультеттарыгар — математика уонна химия; биологическай факультет уонна психология факультета — математика уонна биология; географическай факультета — математика уонна география; историческай факультетка — история уонна омук тыла; филологическай факультетка — нуучча тыла (диктант), литература уонна омук тыла («Структурнай уонна прикладной лингвистика» идэҕэ — математика); философскай — нуучча тыла (диктант), общественнаанне уонна омук тыла; юридическай факультет, Азия уонна Африка дойдуларын Института (ИСАА) — нуучча тыла (диктант), история уонна омук тыла; экономическай факультет — математика уонна нуучча тыла (диктант); журналистика факультета — айар конкурсу, нуучча тыла уонна литературата; социологическай факультет — математика уонна общественнаанне; атын омуктар тылларын факультета — нуучча тыла (диктант) уонна омук тыла.

Бэлэмниир отделение истэччилэрин ахсааныгар киллэрин бэсиэдэлэһини эбэтэр МГУ туһаннаах факультеттары быйыл кирии экзаменнары туугтары түмүгүнэн конкурска олобуран быһаарыллар.

Бэлэмниир отделение истэччилэрэ математикага, физикага, химияга, нуучча тылыгар уонна литературатыгар, историяга, омук тылыгар уонна атын предметтэргэ үөрэтинни бараллар, итилэр экзаменна киллэриллэллэр. Отделениегэ үөрэтин тэрэһинэ — истэччилэргэ мунгуутор билинин биэрин, экзаменнары туугарыга бэлэмнэһин уонна талаан ылбыт факультеттар ситиһилээхтик үөрэнини хааччылы. Ол эрэри ити билиилэри дьаныа рдаахтык баһылааһыны, туруоруммуг сыалы ситиһини иршир.

Үөрэтин кэһиттэн бэлэмниир отделение истэччилэрэ тийэх экзаменнары туугарылар, олоҕор кирии экзамен быһытынан аахсыллаллар. Экзамены ситиһилээхтик туттарбыт истэччилэргэ туспа конкурсуна туһаннаах факультет 1-кы курсура ылылаллар, бэлэмниир отделениега анаммыт миэстэ быһытынан.

Биһиги хаһыанпыт «Көлүөнэ» балаһата эдэр ыччаттарга, үрдүк кылаас оҕолоругар аналлаах. Бу балаһага эһиги аарыаххыт эдэр ыччат олоҕун - дьаһаны, өйүн - санаатын туһунан интэриэһини суруйуулары, билсиптиэххит саҕа ааттары, талааннаах ыччаттары кытары, үөрэниэххит элбэххэ: куһаҕаны - үчүгэйи араарарга, үтүөнү - мөкүнү өйдүүргэ, туһалаах сүбэлэри булуоххут, мунчаарбыт боннурооскутугар эппиэти ылыаххыт. Ол инниттэн эһигиттэн, Эңсиэли Хотун эдэр - сэһэх ыччаттарыттан, үрдүк кылаас оҕолоруттан сүрэгү долгутар, дууһаны таарыйар араас темага суруйуулары, ологу көрүүлэргит, бөйбүт сыанабылгыт туһунан интэриэһини ыстатыһалары куугэбүт. Сага үйэ ыччата, «Көлүөнэни» доҕор - аҕас, сүбэһит - амаһыт оҕоһун!

БЫЙЫЛГЫ ОТТООХУН СЫАНАЛАРЫН БЫНЫ

Table with 4 columns: көнө ньуурдаах сирдэргэ төлөбүрү солк., дулгалаах талахтаах сирдэргэ төлөбүрү солк., бадараннаах, инчээрэй сирдэргэ төлөбүрү солк., бадараннаах, инчээрэй сирдэргэ төлөбүрү солк.

Икки косилкалаах МТЗ тракторунан 1 гектар оту одустарыга гектартан 10 центнергэ диэри үүнүүлээх сиргэ — 159,16 солк.; 10 ц үрдүк үүнүүлээх сиргэ — 170,42 солк.

Экономика управлениета

Улуус баһылыгын дыһала Сир аһын хомуйуу туһунан

Нэһилиэнньэ сир аһын хомуйуутун уонна заготовканын хонтурооллуур инниттэн дыһайабын: 1. Нам улуунун территориятыгар сир аһын хомуурун бөддьөдүн маанык быһарга: -кыһыл хаптаҕас-от ыйын 19 күнүттэн; -сугун-от ыйын 19 күнүттэн; -хара хаптаҕас-атырдыах ыйын 10 күнүттэн; -уулаах отон-атырдыах ыйын 20 күнүттэн.

Улуус баһылыга А.Н. ДЬЯКОНОВ

БИЛЛЭРИИЛЭР-РЕКЛАМА

В рыбокопильный цех требуется главный бухгалтер со стажем работы, продащицы под проценты (продукты питания). В цех переработки сельхозпродукции требуются сезонные работники в количестве четырех человек.

«САРДАГА» КИНОТЕАТРЫНҮГҮРҮ

Дьокуускай куорат «Лена» кинотеатрын кэтит экраныгар саҕаттан саҕа, үчүгүйдөн үчүгэй эрэ киинэлэр көстөллөрүн көрөөччүлөр бэркэ биллэлэр. Манньык киинэлэр кинилэр Москва, Санкт-Петербург, Новосибирск куораттар кинофирмаларын кытта дуоһаардаһан быһа ылааллар.

Намнар Киновидеотеатр

Редакция газеты «Энсиэли» продает автомашину УАЗ-31519 1998 г. выпуска, в отличном состоянии. Справки по тел. 21-3-32, 21-1-41 (в рабочее время)

БИЛЛЭРИИЛЭР-РЕКЛАМА

Аты-тутуу, атастаны, куортам, үлэ билсиги уонна араас биллэриилэргитин түргэнник таһаартарыахытын баһарар буоллахыгына босхо купону толорон баран салиэнньэ аайы баар «Тизргэн» хаһыат почтовой дыһаһыктарыгар түһэриэххитин сөп. Ыксаллаах биллэриилэргитин хаһыат атыылыыр киоскаларыгар тариф быһыгытын төлөөн илиигэ туттарыаххытын сөп эбэтэр телефонунан бизаргитигэр 22-2-33. Почтанан кэлэн тарҕанар «Тизргэн» хаһыат босхо. Киоскаларынан кэлэр «Тизргэн» хаһыат атыыга 5 солк. Бэйэбит биллэриилэргитин атын наадалаах биллэриилэри уонна нэдиэлэтээри программаны керуөххүтүн-билиэххитин, туһаныаххытын баһарар буоллахыгына хаһыат атыылыыр киоскаларыттан кэлэн атыылаһааххытын син.

1. ВГУП «Ас-Уөл» требуются работники молокозавода, аппаратчики, лаборанты годные по состоянию здоровья. Требования: личная медицинская книжка. 2. Реализуем комбикорм 350 руб. — 1 куль (50 кг.). Обр. по адресу: ул. Ленская, 103, тел. 21-5-61 (контора), 22-2-28 (завод).

Продаю мотокосу фирмы «Штиль» — Германия б/у в отличном состоянии или меняю на строительные материалы. Звоните по тел. 21-2-14 в любое время.

ГУ УЖКХ Намского улуса требуются диспетчера на постоянную работу в АДС. На котельное хозяйство села Нам срочно требуются на постоянную работу слесаря 3-4 разряда и сварщики.

Продается 3-хкомнатная квартира в районе НПУ. Продается УАЗ-охотник 96 г.вып. в отличном состоянии. Тел. постр. 21-3-64.

Продается шифер восьмиволновый размер 110х170. Обр. по адресу: Графский Берег, ул. Газарина, 1, кв. 2. Башиевой. Тел. 23-3-79.

Продается мотоцикл «Урал» в хорошем состоянии, техосмотр за 2002 год пройден. С учета снят. Конт. тел. 2-18-70, 2-14-17, обращаться после 18 ч.

Multiple small advertisements for various services and goods, including real estate, vehicles, and local businesses.

ИДЬУО ИНИТИННЭРЭР БУОЧУКА СУППУТ, «ЗОДОЗОЗКА» КӨСТУБУТ

От ыйын 8 к. Нам с. гр. Потапова Буочуката суппүтүн туһунан биллэрбит. Эмиэ бу күн бэс ыйын 20 к. гр. Пурина Дьокуускай-Новосибирск-С.-Петербург рейсинэн көтөн баран суппүтүн туһунан иһитинэрбиттэр. Нам с. олохтооҕо гр. Иванова булуһуттан 3210 солк. суумалаах ыһах уонна сылгы этин уорбуттарын туһунан сайабылыанна суруйбут.

Продаю Sony Playstation, 2 джойстика, мемори карт, 7 дисков. Цена 5 тыс. руб., дорг. Тел. 22-7-64. Срочно продается лафет 30 шт. — по 6,5 м. или доски необрезные — 40 мм. по вашему усмотрению. Конт. тел. 22-2-56.

КЭРИЭСТЭБИЛ

Коллективка улаханник арыстаканар, убаастанар таһаарыспытын, үлэһиппитин Кириллин Георгий Георгиевич соһумар ырахан ыары эмискэ биниги көксөбиттэн бэс ыйын 3 күнүгэр быһыаан барды.

на баарадаламмыта. 2000 с. кини «За долбестный труд погребительской кооперации России» дьон знагынан бэлиэтэммитэ. Кириллиннэр дьинэ кэргэттэрэ Нам селотугар биэр сэмэй олохтоох үтүө дьинэ кэргэттэр быһылыагынан биллэллэр. Дьинэ кэргэн тапта дьинэ аҕалара күһүн-саас буттуурун, сир астырыын, балыктырыын уонна айылдаҕа тахсан мөт сүтүтээх сибидьэй салгынынан дуоһуя тыныарын сөбүлүүрү, үлэ кэмгэр бэриллибит соруудаһын толорор туһугар дуулуурдаахтык үлэлиирэ. Суоппардаабытын тухары суол быраабылатын кэһини биир даҕаны түбэлтэтин таһаардаҕа. Бииргэ үлэлиир таһаарыстарыгар ордук эдэр суоппардарга куруутун сүбө-ама биэртэлиир. Кини дьинэ кэргэн баһылыгы быһытыынан кэргэттэрэ олоһор усулуобуйаларын тупсара сатыыра. Ол курдук саҕа дьинэ туттубута, олоһун тинэх күнүгэр диэри кыргыттарыгар саҕа дьинэ тутар быһаанынан бэлэмнэнии үлэтин ааспыт сылтан саҕалаабыта. Ол кыһан ситэриллибэккэ тохтоон хаалла. Кини олоһун салгыыр икки кыһа аҕаларын олоһун салгыа олоһуохтара, кини ситэрбэтэх быһаанынын толоруохтара дьинэ биниги улаханник эрөнөбит.

Footer information including contact details for the newspaper, address: 678380, Саха Республиката, Нам с., Заложная ул. 2. E-mail: editor@namtsy.sakha.ru